

OTOK KRK U »BOGOSLOVSKOJ SMOTRI«

Bogoslovski fakultet u Zagrebu, koji je u sklopu 300-godišnjice Hrvatskog sveučilišta god. 1969. proslavio 300-godišnjicu svoga opstanka, uz druge časopise izdaje i svoj stručni časopis »BOGOSLOVSKA SMOTRA«. Ovaj je časopis s god. 1970. ušao u 40. godišće svoga izlaženja; počeo je izlaziti god. 1910. od god. 1945. do 1963. ne izlazi. Uz profesore Bogoslovskog fakulteta u BS surađuju i drugi suradnici, kao npr. Vjekoslav Klaić, Frane Bulić, Svetozar Rittig, Mihovil Barada i dr. U BS su objavili svoje radove i neki Krčani. Kako su ti radovi važni kao izvorni i građa za povijest našeg otoka, donosimo ovdje njihov kraći prikaz. Pregled dajemo kronološkim redom, kako su izlazili i prema autorima.

A) Prvi Krčanin koji se javio u BS s krčkom tematikom bio je franjevac Vladislav Brusić sa svojim radovima o otočiću Košljunu:

1. *Benediktinska opatija u Košljunu* (2, 1932, str. 247—258.) Nakon što je u uvodu naveo razna imena za otočić (Castellio, Cassion, Cossiglione i dr.) autor prelazi na najstariju povijest otočića, a zatim piše o benediktinskoj opatiji na Košljunu. Od kada su benediktinci na Košljunu, nije poznato. Prvi opat spominje se u darovnici krčkog biskupa Ivana iz god. 1186, koju supotpisuje i Ivan, iz Košljuna. Opatija je cvala do pod konac XIII st. Zbog popuštanja redovničke stege i dolaska redovnika-bjegunaca na otočić, služba božja i crkva bile su zanemarene. Stoga je — na pritužbu krčkog biskupa Tome god. 1308. — papinski legat za Dalmaciju, kardinal Gentile, ukinuo košljunsku opatiju i pripojio je menzi krčke biskupije. Međutim, god. 1331. benediktinci se ponovno spominju na Košljunu. Iza toga spominju se ovi opati: Vid, Franjo, fra Vilim, Černe i zadnji redovnički fra Dominik (1438). Krčki knezovi Martin i Ivan Frankopan god. 1447. na svoju su ruku ondje smjestili dva redovnika-franjevca, što je potvrdio papa Nikola V, te tako dokinuo benediktinsku opatiju i Košljun predao franjevcima.

2. *Dolazak franjevac na Košljun* (3, 1932, str. 325—333) Franjevci se nastaniše na Krku već u prvoj polovici XIII st., ali nije poznato gdje. God. 1290. spominju se u gradu Krku franjevci-konventualci. Uz franjevence postojao je u Krku vrlo rano i ženski ogranak — Klarise. U drugoj polovici XV st. bila su na Krku ustanovljena još dva samostana trećoredaca — u Glavotoku (1468) i u Portu (1489). Franjevci na Košljunu uživali su punu zaštitu i naklonost Martina i Ivana Frankopana. Knez Ivan u svojoj oporuci od 1452. god. sjeća se i Košljuna, naredivši ovršiteljima svoje oporuke da u roku od deset godina isplate samostanu u Košljunu 1000 dukata u zlatu — za gradnju i uzdržavanje crkve. No, naklonost kneza Ivana nije bila duga vijeka. Naime, polovicom XV st. svi franjevački samostani u našim krajevima spadali su pod slavensku provinciju, tzv. bosansko-dalmatinsku vikariju. Mlečani su, naprotiv, nastojali da se svi samostani na njezinu teritoriju okupe u jednoj, dalmatinskoj, provinciji, čemu se odlučno protivio Rim. U ovoj je borbi knez Ivan, štićenik Mlečana, stao na stranu Mletačke Republike, tj. nije smio trpjeti na svom teritoriju domaće franjevence, nazvane bosanskima. Borba je dokrajčena na generalnom kapitulu u Bolsenu (1496), kada je osnovana posebna dalmatinska provincija od Kopra do Drača. Međutim, domaći franjevci ostaju i dalje na Krku i Košljunu sve do god. 1481, kad je i otok Krk, zadnji od svih otoka u Dalmaciji, pao pod mletačku vlast.

3. *Crkva sv. Marije od navještenja na Košljunu* (4, 1933, str. 273—282) U ovom članku pisac opisuje povijest franjevačke tzv. »velike crkve«, za razliku od stare benediktinske koja je bila mnogo manja. Knez Ivan — na bijegu iz Mletaka — god. 1486. umro je u Zagonu u Vinodolu a njegovo mrtvo tijelo bilo je preko Vinodola preneseno na Košljun i ondje pokopano u crkvi sv. Marije. Na traženje košljunskih franjevac Mletačka Republika, kao Ivanova baštinica, isplatila im je određenih 1000 zlatnih dukata za gradnju crkve, koja je započeta negdje god. 1486, a završena 1523. godine. Za potpuno

dovršenje i uređenje unutrašnjosti crkve porabilo se drugih 1000 zlatnih dukata, što ih je u tu svrhu oporučeno ostavila knezova kćerka Katarina uz odredbu da bude pokopana u Košljunu. Crkva je sagrađena u obliku jednobrodne franjevačke crkve s velikom kapelom, u kojoj je bio poliptih Jerolima da S.ta Croce; do god. 1718. imala je 12 gotskih prozora i okrugli prozor na pročelju. Crkva ima oblik pravokutnika i pokrivena je drvenim krovom od čvrstih i masivnih greda.

4. *Barokne predgradnje u crkvi sv. Marije na Košljunu* (2, 1934, str. 163—175) Breusić opisuje promjene izvedene na staroj franjevačkoj crkvi 1718—1720. god. pod uplivom baroka. Tom zgodom bili su zatvoreni svi gotski prozori i otvoreni novi, glavni oltar s velikim poliptihom bio je premješten pod veliki luk. Za isti oltar bile su izrađene stepenice i podnožje, kao i dvojna vrata s pragom za kor, te vrata za sakristiju i zvonik, što je sve iz domaćeg mramora izveo klesar Bartol Kos, dok je oltarnu ploču (antipendij) kao i svetohranište sa simbolima evanđelista i dva anđela izradio majstor Dominik Cavallieri iz Mletaka od najfinijih talijanskih mramora. Grobnica Katarine Frankopanske bila je prenešena u kapelu sv. Bernardina. Istodobno stari kor zamijenio novim i postaviše pjevalište nad ulaznim vratima; i stari drveni oltari zamijenjeni su novim mramornim. Radove su izveli talijanski majstori Baldassini iz Mletaka, Ivan i Josip iz Milana, te Krčanin Bartol Kos. Nakon dovršenih radova crkvu je posvetio krčki biskup Vinko Lesić 15. X 1720. — God. 1894. bila je crkva popločana crno-bijelim cementnim pločicama, a 1907. god. dobila je novo pjevalište i nove orgulje, te novu propovjedaonicu od orahovine i nove klupe.

U drugom dijelu članka pisac donosi historijat šest pobočnih oltara u istoj crkvi.

5. *Zvonik i Ponutrica Crkve sv. Marije na Košljunu* (3, 1934, str. 294—301) U ovom posljednjem članku o Košljunu Brusić donosi podatke o zvoniku te dvjema važnijim slikama u crkvi na Košljunu. Zvonik je sagrađen kad i crkva (1523), a u njem su dva zvona (1534. i 1603) ukrašena s tri, odnosno sa šest štitova s religioznim reljefima. Autor zatim iznosi historijat poznatog poliptiha na velikom oltaru od Jerolima da S.ta Croce, koji se sastoji od deset slika, tj. od pet većih na platnu (uljene boje) i pet manjih na drvetu (a tempera). Najveća, središnja, prikazuje Bogorodicu s četiri svetačke figure. Dvije gornje (sa strane) prikazuju Navještenje Marijino, a druge dvije — lijeva — sv. Kvirina i sv. Ivana Krstitelja, a desna sv. Jerolima, sv. Elizabetu i sv. Josipa. One manje na drvetu — u podnožju — prikazuju glavna otajstva Marijinog života. Veliki okvir iz pozlaćenog drveta izradiše stolar Bartolomej, rezbar Sebastijan i zlatar Bragadin, svi iz Mletaka. Poliptih je bio dogotovljen u korizmi 1535. i majstorima je bilo isplaćeno 174 zlatnih dukata. (Poliptih je zadnji put dala restaurirati JAZU god. 1962). Na koncu Brusić piše o velikoj slici — raj, čistilište i pakao — koja pokriva svu zidnu plohu nad velikim oltarom te se smatra najvećom slikom na našem Primorju. Naslikao ju je god. 1564. F. Ughetto za krčkog providura Nikolu Dandolo, koji je snosio i troškove. (Zadnji put ju je restaurirala JAZU god. 1960).

B) Uz vladislava Brusića javio se u BS Mate Polonijo sa svojim radovima:

1. *Krčka porodica Ferchie i teolog O. Mato Ferkić* (1, 1934, str. 69—81) U ovom radu autor se posebno osvrće na porijeklo teologa Frkića, korigirajući u nekim stavovima Josipa Miloševića koji je u RADU JAZU 164 objavio studiju o životu i djelima krčkog konventualca Mate Ferkića, kao i Ivana Cubich-a koji je pisao o Ferkiću u svojoj povijesti otoka Krka. Polonijo na temelju matičnih knjiga ustanovljuje datum Ferkićeva rođenja — 23. I 1583. U Krku se od polovice XVI st. do 1742. god. spominje deset obitelji Ferchie, što su Krčani izgovarali oštro i kratko, tj. Frće. Stoga on iz Ferchie izvodi Frčić, a ne kao Milošević Ferkić. Zatim pisac govori o djetinjstvu Mate Frčića koji pripada obitelji s nadimkom Curto. Otac mu je bio pomorac,

a majka vjerojatno rođena Štekljin. Budući da je Mato u šestoj godini ostao bez majke, a otac mu je brodario, stupio je u krčki samostan konventualaca. Teologiju je završio u Italiji, a doktorirao je u Rimu 1611. godine. God. 1627/28. bio je gvardijan u Krku i već početkom 1628. imenovan je profesorom na sveučilištu u Padovi, gdje je i umro kao provincijal — 8. rujna 1669. Za sobom je ostavio brojna teološka djela — odakle mu i ime Teolog (Padre Teologo).

2. *O starim bratovštinama na otoku Krku* (1., 1935, str. 63—80) U prvom dijelu rasprave autor govori o svrsi i značenju bratovština, te o njihovoj raširenosti u krčkoj biskupiji. Bratovštine su udovoljavale ne samo vjerskim nego i karitativnim i socijalno-ekonomskim potrebama naših otočana. Zbog svoga ugleda i upliva, a posebno zbog svoje imovine, bratovštine pod Mletačkom Republikom malo po malo izgubiše svoju autonomiju i postadoše potpuno ovisne o državnim vlastima, što je dovelo do njihovog potpunog osiromašenja. Napokon ih je francuska vladavina ukinula god. 1811. — U drugom dijelu pisac donosi popis bratovština u pojedinim župama — prema kanonskoj vizitaciji biskupa Petra Bemba iz god. 1576. U Vrbniku je tada bilo devet bratovština, u Dobrinju — 21, u Omišlju — 10, u Dubašnici — 4, u Poljicama — 1, u Baški — 6. U trećem dijelu Polonijo se osvrće na pisanje Ivana Milčetića (Starine JAZU XXV) »Zakon brašćine svetoga duha u Baški« i dokazuje kako to nisu pravila bratovštine sv. Duha već sv. Marije Goričke iz god. 1425.

C) Istom nakon trideset godina ponovno će se javiti u BS još jedan Krčanin — potpisani Mihovil Bolonić:

1. *Krčki glagoljaši i njihova služba izvan Krka* (2, 1965, str. 342—356) U ovom članku pisac prije svega ističe veoma vidnu ulogu otoka Krka u povijesti hrvatskog glagoljizma. Razlog tome vidi u činjenici što je otok od davnine bio sijelo brojnog svećenstva koje se uz drugo bavilo i knjigom, kako nam to svjedoči bogato knjižno blago otoka Krka razasuto po raznim svjetskim bibliotekama. U nastavku autor piše o velikom broju krčkih glagoljaša što potvrđuje statističkim pregledima. Zbog brojnosti krčkih glagoljaša dolazilo je do njihove velike emigracije u susjedne biskupije. »Krčki popovi poplaviše sve susjedne zemlje« (Milčetić). U zaključku pisac konstatira kako otok Krk i u sadašnje doba ima relativno velik broj svećenika, od kojih neki služe izvan biskupije. Sam Vrbnik ima 25 svećenika od ukupno 90 (uključeni i redovnici).

2. *Seoski kaptoli u Krčkoj biskupiji* (1, 1966, str. 122—145) U uvodu autor govori o političkoj i crkvenoj podjeli otoka Krka na kaštele i župe, koji su se teritorijalno redovito poklapali. Uz grad Krk, u kom je bilo i sijelo biskupije, s latinskim bogoslužjem, bilo je još šest čisto hrvatskih kaštela (općina), odnosno župa: (Baška, Dobrinj, Omišalj, Vrbnik, Dubašnica i Poljica) sa staroslavenskim bogoslužjem. Pastorizacija u Krku i okolici spadala je na stolni kaptol, a u otočkim župama na tzv. seoske kaptole, koji se još nazivaju i ruralni, ladanjski, kuratni kaptol ili jednostavno »kapitul« ili kler. Ustanova seoskih kaptola na Krku vrlo je stara. Prvi put se spominje onaj u Dobrinju god. 1100. Ukinuti su bili za francuske vladavine 1810. godine. Pisac zatim piše o ustrojstvu i službama u kaptolu. Seoski kaptoli bili su zajednica (zbor) domaćeg klera pojedinih župa s plovanom na čelu, koji je kolektivno obavljao dišobrižničku i koralnu službu na području svoje župe. Uz plovana, koji je bio glava kapitula, spominju se i ove službe: (podžup), dižmar (desetinar) i dva prokuratora, na koje je spadalo ekonomsko poslovanje (desetine i dr.), jedan ili dva santiza ili svetotajnika (sakristan). Oni su se mijenjali svake godine i bili su birani tajnim glasanjem u Maslinsku nedjelju, dok je plovana redovito birao kler i narod, a biskup bi ga na duždev prijedlog potvrdio — obično na duži rok ili doživotno. — U nastavku autor piše o primanju novih članova u kaptol, koji je obično bio povezan s posebnom svećanošću, a na koncu govori o kaptolskim statutima što su sadržavali prava

i dužnosti članova i sve drugo u vezi sa službom. Najstariji takav sačuvani statut na Krku je onaj omišaljskog klera od god. 1387.

3. *Krčki seoski kaptoli — pioniri i nosioci liturgijskog života* (2, 1968, str. 263—284) U članku pisac raspravlja o uplivu krčkih kapitula na liturgijski život otočana. U vezi s time najprije ističe kako su ovi kapituli uz vršenje kolektivne pastve imali također i dužnost da svakodnevno obavljaju i koralnu službu, kojoj su u nedjelje i blagdane prisustvovali svi svećenici i žakni, a u radne dane samo svećenici određeni prema statutima. Za svako nesudjelovanje bile su predviđene kazne (pene).

Nadalje autor govori o crkveno-liturgijskim knjigama naših glagoljaša, kao što su to misali, brevijari i dr., a koje je morao imati svaki svećenik i žakan. Do tih su knjiga dolazili najviše prepisivanjem, baštinjenjem i kupovanjem. Kupovali su ih na obližnjem kopnu i bile su vrlo skupe. Napokon se autor osvrće na štampanje glagoljske knjige (misal, časoslov, obrednik).

4. *Tragom kapitulskih liturgijskih tradicija* (3—4, 1968, str. 428—450) U vezi s prednjim člankom pisac u ovom članku govori o uplivu krčkih kaptola na vjerski život Krčana uopće, a posebno na sudjelovanje puka u liturgijskim činima, osobito kod mise i koralne službe, i to ne samo u nedjelje i blagdane već i u radne dane (»mise zornice« ili »pastirske mise«). S tim u vezi piše o pučkom pjevanju u kapitulskim crkvama. Svaka župa imala je svoju »notu« (napjev), pa odatle »vrbnička nota«, »dobrinjska nota« itd. Uz tzv. »velu notu« i »malu notu« postojali su i drugi napjevi od kojih su neki vrlo lijepi. Za vrbničke napjeve rekao je poznati muzikolog o. Bernardin Sokol »... da imaju u sebi nešto osobita ... kao koral«.

5. *In memoriam + Mata Polonijo* (3—4, 1967, str. 481—484) U ovom prikazu pisac komemorira život i rad Mata Polonija povodom njegove smrti — 13. svibnja 1967. Polonijo je rođen u Vrbniku 13. VII 1876. Nakon završenih bogoslovskih studija u Gorici bio je zaređen za svećenika 22. VII 1900, a službovao je u Rabu i zatim u Krku (kapelan, upravitelj biskupske pisarne, kanonik i prepozit). Vodio je Kotarsku gospodarsku zadrugu, sudjelovao u Hrvatskoj čitaonici, u Narodnom vijeću, u Staroslavenskoj akademiji itd. Uz to se bavio i perom i surađivao u raznim listovima i časopisima (Bogoslov-ska smotra, Croatia Sacra, Radovi Staroslavenskog instituta, Jadranski zbornik) obrađujući povijesne teme.

D) Ovdje donosimo prikaz dva rada objavljena u BS koji se odnose na krčku prošlost, a nisu ih napisali Krčani:

1. Dragutin Kniewald, »Bašćanska ploča« u Zagrebu (4, 1934, str. 383—389) U poduljem prikazu autor iznosi, uz opis negdašnje i sadanje benediktinske crkve sv. Lucije u Jurandvoru, prije svega nastojanja krčkih biskupa (Vitezića, Mahnića, Srebrnića) da se Bašćanska ploča sačuva od pogibli u kojoj se nalazila zbog atmosferskih i drugih nepravilnosti, osobito zbog djelovanja morske soli. Zatim piše o prijenosu ploče u Zagreb — u zgradu JAZU (1934), kao i o peripetijama u vezi s time.

2. Ante Šepić, *Dra Josipa Vajsa latinska transkripcija glagoljskoga vesperala, psaltira i misala* (4, 1928, str. 526—529).

U ovom se kraćem članku prof. Šepić, kao posljednji predsjednik Staroslavenske akademije u Krku — na molbu našeg glagoljaškog klera — osvrće na transkripciju glagoljskog misala u redakciji Josipa Vajsa iz Praga. S obzirom da je glagoljica teško pismo i u namjeri da se »narodni naš jezik« što više raširi, došlo se na ideju transkripcije glagoljskih liturgijskih knjiga (Vesperal 1907, Psaltir 1920 i Rimski misal 1927). Hrvatsko svećenstvo i stručnjaci nisu bili zadovoljni Vajsovom radom, jer da je odstupio od hrvatske tradicije. U dodatku ovom Šepićevom članku Svetozar Rittig uzima Vajsa u obranu.

E) Kako bi ovaj naš prikaz o otoku Krku u BS bio potpun, donosima na koncu kronološkim redom i prema autorima još i popis raznih drugih radova naših Krčana objavljenih u BS:

1. Bernardin Polonijo, *Sv. Franjo Asiški prema znanosti* (4, 1926, str. 554—560); *Kako je Matija Vlačić Franković dospio u Njemački protestantizam* (4, 1938, str. 393—398);

2. Velnić Teofil, *Pometnja jezika kod gradnje kule babilonske* (1, 1928, str. 102—104);

3. Nikola Žuvić, *Ivan I, 29 na sarkofagu iz Solina* (1, 1932, str. 1—16); *Kritičko-egzetski tumač Ivana 21, 25* (2, 1932, str. 223—246); *Pismo i postanak alfabeta* (2, 1932, str. 372—384); *Sastav otkrivenja sv. Ivana* (3, 1933 str. 236—245); *ISTO — nastavak* (4, 1933, str. 283—296); *Otkrivenje sv. Ivana i apokrifi* (1, 1934, str. 47—68); *Novija vrela kritičara Apokalipse* (2, 1934, str. 141—142); *Noviji biblijski kodeksi* (Isto, str. 182—195); *Život Isusov u najnovijoj literaturi* (3, 1934, str. 254—279); *Mauricije de la Taille, D. I.* (In memoriam) (Isto, str. 301—305); *Msgr dr Frane Bulić* (In memoriam) (Isto, str. 306—307); *Otkrivanje je proročka knjiga* (4, 1934, str. 330—346); *Isus Krist u svijetu trijezne i netrijezne kritike* (4, 1934, str. 381—383); *Tumačenje otkrivenja sv. Ivana* (1, 1935, str. 17—46); *Biblijski institut u Rimu za srebrni jubilej* (3, 1935, str. 335—341); *Kritički tekst vulgate* (4, 1935, str. 353—368); *Bog je stvorio svijet iz ničega* (Isto, str. 426—429); *Eshatologija knjige mudrosti* (Isto, str. 429—434) + *Henrik Quentin, O. S. B.* (In memoriam) (Isto, str. 437—441); *Najnovije otkriće papira potvrđuje autentičnost IV. evanđelja* (2, 1936, str. 163—167); *Prilozi k nekim pitanjima iz sv. pisma* (Isto, str. 168—174); *Teologija, cilj biblijskog proučavanja* (3, 1936, str. 270—276); *Marija, majka Isusova u Sv. pismu* (4, 1936, str. 432—438); *»Sopher« u Novom zavjetu* (1, 1937, str. 93—97);

Uz navedeno Nikola Žuvić pisao je i prije i kasnije u BS razne recenzije knjiga, posebno biblijskih.

4. Bonaventura Duda OFM, *Crkva i svijet na XXI ekumenskom saboru* (1, 1963, str. 1—12); *Apostolsko djelo kao bogoslužjenje* (Isto, str. 81—91); *Kako se navode knjige Sv. pisma* (Isto, str. 131—132); *Imprekativni psalmi* (2, 1963, str. 84—88); *In memoriam + maestro Albe Vidaković* (2, 1964, str. 313—315); *Dijalog crkve i svijeta* (1, 1965, str. 1—5) *Od saborske konstitucije crkve o liturgiji do njezine primjene* (1, 1965, str. 115—116); *»Veliča« — hvalospjev dj. bogorodice* (1, 1966, str. 26—33); *Mariološki internacionalni kongres u S. Domingu* (Isto, str. 106—114); *»Blagoslovljen« — hvalospjev Zaharijin Bogu savezniku otkupitelju* (3—4, 1966, str. 575—585); *Teologija službenica crkve* (Isto, str. 661—678); *Povodom novog izdanja biblije* (1, 1968, str. 13); *Metanoja o metanoji* (1, 1969, str. 7—21); *Nauka sv. Tome o bogočovječnosti biblije* (2—3, 1969, str. 230—233).

Napominjemo da se uz ovdje navedeno u BS nalazi i još nekoliko recenzija knjiga od istog autora.

5. Marijan Valković, *Vlast u crkvi kao služenje (diakonia)* (2, 1966, str. 353—361); *Učiteljstvo služi božjoj crkvi* (1—2, 1967, str. 171—175); *Socijalna i eklezijalna komponenta sakramenta pokore* (1, 1969, str. 49—62);

6. Atanazije Matanić, *Raznovrsni pluralizam* (3—4, 1968, str. 371—375).

U BS ima još nekoliko recenzija knjiga od istog pisca.

Iz uvida u gornji iskaz proizlazi da je devet Krčana (Bolonić Mihovil, Brusić o. Vladislav, dr Duda o. Bonaventura, dr Matanić o. Atanazije, dr Polonijo o. Bernardin, Polonijo Mate, dr Valković Marijan, dr Velnić o. Teofil, dr Žuvić Nikola) surađivalo u BS obrađujući bilo razne teme iz naše krčke prošlosti, bilo razna teološka i biblijska pitanja. Šestorica od njih su Vrbničani (Bolonić, Brusić, Matanić, braća Polonijo, M. Valković), po jedan

iz Drage Bašćanske (Velnić), Krasa (Duda) i Omišlja (Žuvić). Četvorica su svjetovni svećenici (Bolonić, Polonijo M., Valković, Žuvić), petorica redovnici-franjevci (Brusić, Duda, Matanić, Polonijo B. i Velnić), petorica sveučilišni profesori, odnosno profesori Visokih bogoslovskih škola u rangu bogoslovskog fakulteta (Duda, Matanić, Valković, Velnić i Žuvić).

Mihovil Bolonić

ČASOPIS »BAŠKA« U PRAGU (1913—14)

Emil Geistlich, direktor »Narodne politike« u Pragu prije i za vrijeme I svjetskog rata, otkrio je Bašku kao mjesto prikladno za turizam, pa je proveo u Češkoj opsežnu propagandnu, reklamu i publicitet o Baški, izdavao godišnje prospekte, štampao oglase, anonse itd. Među ostalima izdavao je u Pragu godine 1913/14. beletristički časopis »Baška« s člancima, pjesmama, slikama i zagonevkama («Baška», vlasnik i izdavač Emil Geistlich, Praha, Václavské náměstí 21. List uručen prijateljima gesla: »Z pokoje rovnou do moře«. [Iz sobe ravno u more]. Urednik Karel Kadner).

Izašlo je u svemu 9 brojeva tog časopisa, i to god. 1913. sedam brojeva, a god. 1914. dva broja. Kako je turistički razvoj Baške započeo god. 1910, ima taj časopis označenu godinu 1913. kao IV sezonu, a godinu 1914. kao V sezonu kupališnog života u Baški.

1913, broj 1.

U 1. broju daje uredništvo »naš program i uvodnu riječ«. U toj uvodnoj riječi uredništvo ističe da želi ići »uvijek naprijed« i da taj put naprijed završava u »slavenskom moru«, na korist češku i hrvatsku. List će biti — veli uredništvo — prava kronika kupališnih gostiju, njihovih doživljaja i uspomena na Bašku, i to svih onih koji su prijatelji gesla »Z pokoje rovnou do moře«. Uz tu uvodnu riječ nalazi se u prvom broju i članak dr Zdenke Čermakove, općinskog liječnika u Baški, o *Uspomenama na godinu 1910. kao prvu godinu boravka u Baški*. U tom članku opisuje Čermakova kako je bila pozvana od obitelji Geistlichovih u Bašku, koja se čudno umiješala kao sudbina u njezin život. Isprva je mislila da će tu izdržati mjesec dana, a konačno je izdržala cijeli svoj život. Opisuje svoje prve korake u učenju hrvatskog jezika, kao i svoje prvo ordiniranje u Baški, koje nije bilo bez komičnih situacija i krivog razumijevanja riječi (»horka kava« kao »gorka kava« umjesto »topla kava«). Konačno je Čermakova postala općinski liječnik u Baški i danas počiva na bašćanskom groblju sv. Ivana.

Svoje uspomene na Bašku opisuje i Jan Malat u članku: *Z mych vzpominek na Novou Bašku*, u kojem govori o putu parobrodom iz Rijeke do Baške, kad su zbog bure skoro svi trpjeli od morske bolesti. Dnevni red kupanja i šetnje u Baški izmjenjuju se s njegovim opažanjem o izletu iz Rijeke i svadbi u Baški. Pisac osobito ističe staroslavensku službu božju u Baški, koja ga se naročito ugodno dojmila.

I dr Čenek Ježdík piše o svojim uspomenama pod naslovom: *Moje dojmy z Bašky*. On se osobito zadržava na radu općinskog liječnika dr Zdenke Čermakov koja je svoju liječničku brigu posvetila higijenskim prilikama u Baški i uspjela odstraniti mnoge zaostale običaje u zdravstvenom pogledu.

KRČKI ZBORNIK

2

**KRK
1971**

KRČKI ZBORNIK

POVIJESNOG DRUŠTVA OTOKA KRKA
PODRUŽNICE POVIJESNOG DRUŠTVA HRVATSKE

SVEZAK 2

Urednički odbor:

dr BRANKO FUČIĆ
PETAR STRČIĆ (glavni urednik)
RIKARD ŽIC
RUDOLF ŽIC

Ovaj je svezak uredio:

PETAR STRČIĆ

Slika na koricama: MILA KUMBATOVIĆ (Motiv grba Omišlja)